

Lørdag, 28. okt. 1944.

Mappe 45
Eksp. A
Date 28.10.44
Avt. 3A 11/3/4Befrielsen av Norge er påbegynt.

For Norge vil 25. oktober 1944 bli en historisk dag. For første gang på nesten 4 1/2 år står allierte soldater på norsk jord. Om kort tid vil en del av Norge være underlagt vår lovlige norske regjering og administrert av norske myndigheter i norsk ånd. Finnmarks befolkning, eller rettere sagt den del av den som tyskerne har blitt tilbake, vil stifte bekjentskap med den røde armé. Enkelte gamle kjerringer her hjemme korser seg og ber Gud fri og bevare seg fra å få russiske okkupasjonsstyrker i landet. Alle skildringer fra andre land russerne har besatt er enige om at de russiske okkupasjonsstyrkene har gått fram på en korrekt og kultig måte. Men bildet har også sine svarte sider. Norge har blitt krigsskueplass igjen. Men vi har ikke gjort oss noen forhåpninger om at befrielsen skulle gå for seg uten kamp, blodsoffer og materielle tap. For oss i Sør-Norge vil den påbegynte befrielsen foreløpig ikke bety annet enn ytterligere lidelser. Tyskerne har dessverre lært av utviklingen i Frankrike. De så hvordan det vokste opp en armé bak deres rygg så snart motstanderen hadde satt seg fast på fransk jord. De har derfor utpønsket sine forholdsregler for å hindre en slik utvikling igjen. Først og fremst vil de selvsagt forsøke å komme alle våre illegale organisasjoner på sporet og direkte uskadeliggjøre dem. Men det de ikke klarer på denne måten vil de forsøke å oppnå ved massearrestasjoner der de først og fremst vil forsøke å få tak i de beste og mest betydelige menn og kvinner innen folket. På den måten tror de å kunne få tak i en rekke av de som er med i motstandsbevegelsen her hjemme. Dessuten vil de ved å holde disse som gister logge et press på de som er igjen på frifot. Tyskerne regner feil her. Sånkalte store kjente menn og kvinner er folk som har skapt sin karriere i fred. Vi vil ikke benekte at disse også kunne være førere i krig, men det viser seg at den krigen vi har måttet føre har gitt oss mange, mange nye menn. "Mannen i gata" har i størst utstrekning rekrutert vår motstandsbevegelse. Tyskerne kommer heller ingen vei ved å ta ungdommen, motstandsbevegelsen har med kvinner og menn av alle aldre. Noen alvorlig desorganisering av vår motstandsbevegelse klarer derfor ikke tyskerne å gjennomføre ved arrestasjoner av tusener, ja kanskje ti-tusener av menn og kvinner. Men en annen ting er at vi kan ikke uten videre sitte og se på at tusener av våre landsmenn blir tatt som gisler og kanskje ført ut av landet, ja kanskje endog like til de beryktede massehenrettelsesleirene. Alle tyskernes arrestasjoner vil derfor i siste omgang bare føre til at hjemmefronten blir ennå mere sammensveiset og aktiv.

Skal vi gjøre tyskernes håp til skamme, må vi sørge for at for hver mann som blir revet bort fra sin post, står det ti mann klar for å overta arbeidet. Og vi må sørge for at en av disse ti villige også faktisk overtar arbeidet. Gjør vi dette, er vi uovervinnelige likegyldig hvilke anslag tyskere og nasister i sitt hat og sin redsel forbereder mot den norske hjemmefront.

Tale av kong Haakon.

Kjære landsmenn! Min regjering traff for en tid siden med mitt bifall avtale med den Sovjetrussiske regjering om et samarbeide for det tilfelle av at krigssituasjonen skulle utvikle seg derhen at sovjetrussiske stridskrefter kom til å opptre på norsk territorium. Denne situasjon foreligger nå. Sovjetrussiske stridskrefter er kommet til Norge for å kjempe mot den felles fiende. Det er meg en særlig glede å kunne meddele at norske styrker vil ta del i operasjonene sammen med de sovjetrussiske tropper og således etter kjemper på norsk jord. Sovjetsamveldet ble likesom Norge angrepet av Tyskland, og det er som våre allierte at de sovjetrussiske styrker kommer til Norge. Vår avtale med Sovjetsamveldet går ut på at etter hvert som situasjonen tillater det, vil norsk administrasjon etter tre i virksomhet i sitt fulle omfang. Avtalen fastsetter enn videre at de sivile norske embedsmenn utpekt av min regjering vil samarbeide med de russiske befalingsmenn for å lette de militære operasjoner og overgangen til hel norsk administrasjon.

Vi har hatt tallrike vitnesbyrd om at den sovjetrussiske regjering har sympati for vårt land, og vi har med begeistring fulgt Sovjet-Samveldets kamp mot vår felles fiende. Det er en hver nordmanns plikt å yte våre sovjetrussiske allierte den størst mulige støtte. Folket i det nordligste Norge har inntatt den samme faste nasjonale holdning som folket i den øvrige del av landet, og det vil også være villig til å bære de ofre og vise det samarbeid og den disiplin som er nødvendig for å sikre seiren. Jeg sender en varm hilsen til folket i Norge med takk for deres trofasthet og fedrelandssinn. Jeg gleder meg sammen med det norske folk over at vi nå tillitsfullt kan se at befrielsen av vårt land er begynt. Krigens siste fase kan føre med seg nye vanskeligheter og nye ofre, men seiren nærmer seg dag for dag.

Nyhetene fra London fredag 27/10 kl. 18.30.

Vestfronten. Britiske tropper har landet på øya Syd-Beveland i Scheldemunningen. Landingen fant sted igår, og troppene har rykket 1½ km. inn i landet. Kanadiske tropper støter fram sydfra for å komme i forbindelse med de landsatte tropper. Syd for Schelde fortsetter de allierte opprykkingen i Braskens-lommen. Tyskerne har rettet motangrep mot britiske framspring vest for Venlo. Alle motangrep ble slått tilbake. Briterne har drevet tyskerne ut av Hertogenbosch, og det raser voldsomme kamper i utkanten av Tilburg. Allierte tropper har trengt dypt inn i de fiendlige forsvarsstillinger mellom de 2 byer.

Flyangrep. 1400 tunge amerikanske og britiske bombefly kraftig eskortert av jagere angrep igår Hannover, Bielefeld, Münster og I.G. Farbenindustri-fabrikker i Leverkusen. Et bombefly gikk tapt. Luftwaffe satte seg ikke til motverge. Omfattende flyangrep ble også foretatt av jagerbombefly mot Rhinland og Metz. Tungt amerikanske bombefly i Italia har bombet jernbanemål i Innsbruck igår.

Norge. Fra Moskva foreligger ingen nye meldinger om kampene i Kirkenes. Russiske fly senket igår 14 tyske skip utenfor kysten av Nord-Norge. Slagskipet Tirpitz er, eskortert av jagere og tåkeleggere, ført fra Kåfjord til Tromsø. En går ut fra at det endelige mål er Åsenfjorden ved Trondheim. Skipet er sterkt skadet.

Østfronten. I Petsamo-området har russerne hatt ny framgang i retning av Ivalo og har tatt en mindre by 90 km. fra denne. Krigens heftigste kamper utkjempes i Øst-Preussen, der Gumbinnen, innfallsporten til Øst-Preussen, er sterkt truet. I Tsjekkoslovakia rykker sovjetrussiske tropper fram fra Mukacevo mot Uzhorod, den største by i Rutenia. Fienden er nu drevet ut av størsteparten av Rutenia. Russerne har her tatt 18.000 fanger på 7 dager. Italia. På Adriatikkysten har britiske styrker nådd sydbredden av Romco.

Fra Middelhavsnittet meldes om langsom framgang trass i dårlig vær. Det fjerne Østen. 2/3 av den japanske flåte er satt ut av spillet etter sjøslaget ved Phillipinene. Under sjøslaget ble 31 skip senket eller skadet, derav 1 slagskip, 2 jagere, 5 kryssere eller destroyere. Amerikanske tap: 1 mindre hangarskip, 1 krysser, 1 destroyer samt endel mindre patruljebåter. Amerikanerne har utvidet sitt brude på Leyte. Japanske motangrep mot amerikanske styrker som var landet på nabøya Samar, er slått tilbake. 75 japanske fly er skutt ned.

England. Churchill talte i Underhuset idag om sitt siste møte med Stalin i Moskva. Han kom bl.a. inn på tysklands håp om uoverensstemmelser mellom de 3 allierte stormakter, men Churchill erklærte at forholdet mellom disse aldri hadde vært bedre enn nå. Så forskjellig som de 3 stormakter er, måtte det være punkter hvor synspunktene var divergerende, men om de store retningslinjer oppnådde man full enighet. Det viktigste spørsmål som ble diskutert var Polens stilling. Først og fremst drøftet man den polske regjerings stilling til nasjonalkomiteen i Lublin. Polens framtidige grenser ble også diskutert. Man behandlet videre Balkan-spørsmålet og stillingen i Frankrike.

I den frie danske kringkasting ble det advart mot at tyskerne i mange tilfeller har spredd ut rykter om at arresterte dansker er død i fengsel. Folk har da ofte diskutert deres "gjøren og laden", hvilket har skaffet tyskerne verdifulle indisier. Nordmenn bør også være oppmerksomme på dette.